

Knivforbuddet rammer skævt

Ifølge våbenloven gælder et generelt forbud mod at besidde knive på offentligt tilgængelige steder, og overtrædelse skal som udgangspunkt straffes med fængsel. Den nye regering har fremsat et udkast til lovforslag om ændring af våbenlovens § 10, stk. 2, så udgangspunktet i stedet skal være bødestraf og kun under særlige omstændigheder fængselsstraf. Men regeringens forslag har store mangler og gør ikke op med den faktiske problemstilling omkring, at knivforbuddet i våbenloven stadig rammer skævt. I visse tilfælde vil lovforslaget endvidere udgøre en skærpelse på grund af øget bødestraf. Det anbefales, at våbenloven ændres således, at forbuddet mod at bære kniv reelt fokuseres på knivvold i nattelivet og ikke rammer almindelige danskere, der bruger knive som redskaber snarere end våben.

1. Justitsministeriets udkast til lovforslag

Justitsministeren har i et udkast til nyt lovforslag af 9. november 2011 foreslået en ændring af knivforbuddet i den gældende våbenlov,¹ som den 15. november blev en del af den såkaldte "værdipakke", der som led i finanslovsforhandlingerne blev indgået mellem regeringen, Enhedslisten og Liberal Alliance. Lovforslaget kommer på baggrund af regeringsgrundlaget fra oktober 2011, "Et Danmark, der står sammen", hvor det bl.a. hedder at

"regeringen ønsker at revidere lovgivningen om knive, således at den bringes bedre i balance og fokuserer på knive i nattelivet, hvor problemerne er evidente og lovgivningen relevant."

At hovedformålet med loven er at begrænse knivoverfald i nattelivet fremgår også af lovforslaget:

Regeringen ønsker at fastholde en stærk og konsekvent indsats mod knive på offentligt tilgængelige steder mv., som kan bidrage til at forhindre nye voldsepisoder og knivoverfald. Det er stadigvæk afgørende bl.a. at undgå, at unge tager kniv med, når de bevæger sig ud i aften- og nattelivet.

Lovforslaget skal derfor ses som en justering af den nuværende lovgivning, hvor udgangspunktet er ubetinget fængselsstraf i førstegangstilfælde, hvilket lovforslaget vil ændre til bødestraf.

Den nuværende paragraf, der hjemler fængselsstraf for at bære kniv, findes i våbenlovens § 10, stk. 2. Bestemmelsen fastlægger, at man ved overtrædelse af lovens § 4, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde. Våbenlovens § 4, stk. 1 lyder;

"På offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende er det forbudt at bære eller besidde kniv eller dolk, medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved

¹ Justitsministeriet, udkast, forslag til lov om ændring af lov om våben og eksplosivstoffer (straf for overtrædelse af knivforbuddet), af 9. november 2011.

jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål. Forbuddet omfatter dog ikke foldeknive med en klinge på højst 7 cm, der ikke kan fastlåses i udfoldet position.”²

Bestemmelsen blev indført allerede i 1987³, hvorfra udtrykket ”anerkendelsesværdigt formål” stammer, men er blevet udvidet siden i bl.a. 2004 og 2008.⁴ Skærperne i knivloven i 2004 og 2008 var direkte følger af to knivdrab på hhv. en ung italiensk turist på Nørrebro og en 19-årig ung mand på strøget. Begge knivdrab fik massiv medieomtale og deraf følgende politisk opmærksomhed, uanset, at der, som vi skal se nedenfor, ikke var faste holdepunkter for at antage, at disse drab var udtryk for en stigning i omfanget af alvorlige forbrydelser begået med kniv.

Det er bemærkelsesværdigt, at arbejdsgruppen, som udfærdigede den betænkning, der ligger til grund for indførelsen af § 4, stk. 1 i 1987, anbefalede ikke at indføre et generelt forbud mod knive med en klingelængde på under 12 cm, hvilke altså var fuldt lovlige at bære og besidde i offentligheden.⁵ Uanset tilfælde af knivvold og drab fandt arbejdsgruppen, at ”på grund af den udbredte legale anvendelse, der finder sted af knive, er en skærpelse ikke uden problemer”. I stedet foreslog arbejdsgruppen, at der kunne indføres forbud mod, at personer, der var dømt for overtrædelse af straffeloven, kunne forbydes at bære knive med mindre klingelængde i en periode. Altså et forbud rettet mod kriminelle og ikke almindelige borgere.

Justitsministeriet valgte dog, at se bort fra denne anbefaling, da forbuddet skulle virke præventivt snarere end efter, den første skade er sket.⁶ Ifølge en udtalelse fra Retsmedicinsk Institut i København burde den maksimalt tilladte klingelængde fastsættes til 1-2 cm, hvis man skal undgå, at lovlige knive kan anvendes til at forrette dødelige skader.⁷ Klingelængden på 7 cm er således i vidt omfang vilkårlig og et kompromis mellem hensynet til et generelt forbud og hensynet til at undgå kriminalisering af den udbredte fredelige anvendelse af knive. Et sådant kompromis giver dog ikke meget mening, da en kniv med klingelængde på 6 cm udmærket kan forrette ligeså alvorlig skade, som en kniv med klingelængde på 7,5 cm. Justitsministeriet var dengang også opmærksom på, at andre lovlige værktøjer som skruetrækkere kan bruges til vold, men valgte ikke at forbyde folk at bære sådanne:

”Justitsministeriet har imidlertid ikke fundet, at forbuddet burde udstrækkes til disse genstande, der hidtil ikke har givet anledning til problemer. Et forbud ville blot kunne lægge hindringer i vejen for den sædvanlige og naturlige brug af disse genstande.”⁸

Også her forekommer Justitsministeriets begrundelse vilkårlig, da den sædvanlige og naturlige brug af langt de fleste knive sker som et nyttigt og fredeligt redskab. Endvidere har der alene i de seneste år været adskillige tilfælde af voldsepisoder - og

² Bekendtgørelse af lov om våben og eksplosivstoffer, LBKG nr. 704 af 22. juni 2009.

³ LBKG nr. 861 af 23. december 1987.

⁴ Lov 2004-03-31 nr. 217

om ændring af våbenloven og

⁵ Betænkning nr. 1082/1986 p. 65ff

⁶ L 92 Forslag til Lov om ændring af våbenloven (Knive, slangebøsser m.v.). Fremsat af justitsminister Erik Ninn-Hansen, vedtaget den 17. december 1987

⁷ Id.

⁸ Id.

endog drab - hvor gerningsmanden har benyttet sig af en skruetrækker.⁹

I den nuværende regerings lovforslag¹⁰ fremgår det, at betydningen af et anerkendelsesværdigt formål skal bestemmes ud fra en konkret vurdering af domstolene, hvori der indgår hensynet til, at det kun skal være tilladt at bære kniv på offentligt sted, såfremt der er en særlig, acceptabel grund til det. Det nuværende forbud betyder, at medmindre der foreligger et ”anerkendelsesværdigt formål”, så vil man kunne blive straffet efter § 4, stk. 1, jf. § 10, stk. 2, med fængsel eller bøde.¹¹

2. Praksis

I juli 2009 afgav Rigsadvokaten en redegørelse til Justitsministeriet¹² om straffene for ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder. Redegørelsen byggede på en opgørelse af 71 domme afsagt i perioden 15. november 2008 til 31. Maj 2009. Redegørelsen viser, at 53 af de 71 domme indebar fængselsstraf på 7 dage eller mere. Hvilket vil sige, at kun en meget lille procentdel blev tildelt en bødestraf på grund af ”særlig formildende omstændigheder” som henvist til i § 10, stk. 2.¹³

Redegørelsen blev efterfulgt af en offentlig debat, om den effektive virkning af knivforbuddet. Der er flere eksempler på domme afsagt om besiddelse af kniv, hvor loven synes at ramme almindelige borgere, der ikke umiddelbart udgør en reel fare for andre. Blandt andet kan nævnes, TfK 2009.453 V, hvor tiltalte havde brugt kniven til at reparere sin forlygte med for 2-3 måneder siden, TfK 2009.348 V, hvor tiltalte var skomager og brugte kniven i sit arbejde, men havde ved en forglemmelse medbragt kniven udenfor værkstedet, TfK 2009.328 V, hvor tiltalte var tømrerlærling og i besiddelse af en hobbykniv, Vestre Landsrets dom af 7. oktober 2009, hvor tiltalte blev dømt for at være i besiddelse af kniv brugt til skovture og grillarrangementer, og U.2011.287 V, hvor der var rejst tiltale for besiddelse af dolk tilhørende en mand i et western kostume til country festival.

Specielt i forbindelse med Højesterets domme af 15. december 2009 var der stor

⁹ Se <http://www.fyens.dk/article/1904931:Odense--58-aarig-angreb-med-skruetraekker> (vold), <http://nyhederne-dyn.tv2.dk/article.php/id-41594085%3Astak-skrue%C3%A6kker-i-mands-bryst.html?rss> (vold), <http://nyhederne-dyn.tv2.dk/article.php/id-36707103%3Adrab-med-skrue%C3%A6kker-giver-12-%C3%A5r.html?r> (drab) <http://www.fyens.dk/article/1243459:Odense--Broedre-stadig-faengslet-for-drab-med-skruetraekker> (drab)

¹⁰ Se fodnote 6.

¹¹ Det bemærkes at der jf. § 15 i våbenbekendtgørelsen (hjemlet i våbenlovens § 4, stk. 2 gælder et særskilt og *generelt* forbud mod uden tilladelse at erhverve, besidde, bære eller anvende en række andre knive og stikvåben herunder skarpe våben eller spidse våben, hvis klinge overstiger 12 cm (med undtagelse eks. af knive til husholdningsbrug), hvorfor sådanne våben i modsætning til knive omfattet af § 4, stk. 1 ikke må besiddes i hjemmet uden tilladelse.

¹² Se bl.a.

<http://www.justitsministeriet.dk/fileadmin/downloads/Pressemeddelelser2008/Scann001.PDF>, afsnit 2 og <http://www.teknik.dk/PresseOgNyheder/Nyheder/2010/Juli/Ny-praksis--ved-fortolkning-af-knivlov.aspx>

¹³ Våbenlovens § 10, stk. 2 lyder; “Overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde.”, LBKG nr. 704 af 22. juni 2009.

offentlig debat. Her tog Højesteret stilling til to konkrete og meget omdiskuterede sager om førstegangsovertrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1. I sagen fra Ålborg¹⁴ havde tiltalte et multiværktøj liggende i et uaflåst handskerum, som bl.a. indeholdt et knivblad med en klinge på 7,3 cm. Tiltalte forklarede, at han aldrig anvendte kniven, men kun de øvrige redskaber. Han havde værktøjet liggende i bilen, fordi han bl.a. anvendte det til reparation af bilens stereoanlæg samt i sit job som pædagog. I sagen fra Odense¹⁵ havde tiltalte to hobbyknive i sin bil, hvortil han forklarede til politiet, at hobbyknivene stammede fra et fritidsarbejde på en tankstation.

Højesteret lagde i sin bedømmelse vægt på, at det i forarbejderne til loven var anført, at der var tale om særlig formildende omstændigheder, navnlig når der foreligger tilfælde, hvor en person oprindeligt har haft et anerkendelsesværdigt formål (i våbenlovens forstand) med at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængeligt sted, men på grund af f.eks. et svinkeærinde eller en forglemmelse efterfølgende er kommet i en situation, hvor det ikke er lovligt at besidde den pågældende kniv. Der kan således forekomme tilfælde, hvor frihedsstraf i førstegangstilfælde vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt.

Højesteret fandt i begge sager efter en samlet bedømmelse, at der forelå særlig formildende omstændigheder, således at udgangspunktet om en ubetinget fængselsstraf måtte fraviges, i stedet blev der fastsat bødestraf på DKK 3.000.

På baggrund af de to Højesteretsdomme fra 15. december 2009, udarbejdede Rigsadvokaten nye retningslinjer i forbindelse med ulovlig besiddelse af kniv. Det var herefter Rigsadvokatens opfattelse at;

“...anklagemyndighedens fremtidige behandling af sager om besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted i højere grad bør lægges vægt på, om frihedsstraf i et førstegangstilfælde og henset til sagens samtlige konkrete omstændigheder må anses for urimelig i den pågældende sag.”¹⁶

I senere sager skal det derfor bære større vægt, at der ved en førstegangsforsøelse kan være tale om særlig formildende omstændigheder, der gør det urimeligt at tildele fængselsstraf. Eftersom Højesteret foretog denne vurdering i 2009, kan det virke mærkeligt, at Justitsministeren 9. november 2011 foreslår en ændring af loven, så udgangspunktet er bødestraf, da dette allerede til dels dækkes af § 10, stk. 2's henvisning til *”særlig formildende omstændigheder”* samt *retspraksis*. Med regeringens lovforslag vil personer, som under de nuværende regler slipper med en bøde på DKK 3.000 rent faktisk opleve, at lovforslaget er en skærpelse, da udgangspunktet for en sådan bøde vil stige til DKK 5.000.

3. Virker forbuddet mod knive?

Det er bemærkelsesværdigt, at spørgsmålet om, hvorvidt knivloven rent faktisk gør op med det problem, man forsøger at løse - nemlig vold i nattelivet, stort set er fraværende i den politiske debat. Dette emne burde sammen med spørgsmålet om,

¹⁴ U.2010.789 H

¹⁵ U.2010.796 H

¹⁶ Rigsadvokaten informerer, nr. 3/2010, Retningslinjer for sager om ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder efter Højesterets domme af 15. December 2009, af 19. Januar 2010.

hvorvidt det er acceptabelt at kriminalisere en lang række almindelige mennesker for at ramme nogle få kriminelle, fylde langt mere.

I forbindelse med fremsættelsen af lovforslaget i 2003 anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om at udfærdige en række statistiske oplysninger om omfanget af knive, lovovertrædelser hvor knive anvendes m.v.¹⁷ Rigsadvokaten bad bl.a. samtlige politimestre oplyse om det "er ofte forekommende, at der bæres kniv på steder, hvortil der er almindelig adgang, eller at ulovlig kniv medbringes eller bæres i køretøjer, og om dette problem er forøget indenfor de seneste år".

I 31 ud af 54 politikredse var det opfattelsen, at der ikke var sket en sådan stigning, i 8 politikredse var der sket en stigning i antallet af sager, hvor knive bæres eller medbringes i køretøjer, i 16 politikredse var omfanget "stigende eller stærkt stigende" og 3 af politikredsene var der sket en "lille stigning". Redegørelsen indeholdt også en opgørelse over udviklingen i antallet af anmeldelser og afgørelser vedrørende overtrædelse af våbenlovgivningen (der således også vedrører andre våben end knive). Denne redegørelse viser et markant fald i både antallet af anmeldelser og afgørelser fra 1996 - 2002. I 1996 var der således 8.507 anmeldelser og 6.596 afgørelser, mens tallene lå på hhv. 5.919 og 5.533 i 2002. Ifølge en anden undersøgelse er der dog sket et spring i anmeldt vold med kniv fra 46 % i 1995-96 til 75 % i 2005-2008, hvilket muligvis kan skyldes den stigende opmærksomhed på knivvold.¹⁸

Redegørelsens opgørelse over hvilke knive, der har været anvendt til alvorlig kriminalitet - såsom drab og vold - i perioden januar - juni 2003, er også interessant. Heraf fremgår det, at (lovlige) foldeknive med klinge på højst 7 cm har været anvendt i 22 sager, mens (ulovlige) foldeknive har været anvendt i 8 sager. Endvidere fremgår det, at for kategorien "øvrige knive" (såsom spejderdolke, køkkenknive m.v.) er sådanne knive anvendt til alvorlig kriminalitet på privat bopæl i 71 ud af i alt 107 tilfælde. Samtlige drabssager i denne periode (4) er foregået på en privat bopæl og med køkkenkniv, spejderdolk eller lignende, mens 21 ud af 48 tilfælde af drabsforsøg er foregået i hjemmet. Ud af 48 drabsforsøg i samme periode blev kun de 2 begået med (ulovlige) foldeknive med klinger over 7 cm, mens 5 blev begået med (lovlige) foldeknive med klinger på højst 7 cm på steder med offentlig adgang. Rigsadvokatens egen statistiske redegørelse fra 2003 peger altså ikke på, at der skulle være noget særlig stigning i omfanget af alvorlig knivkriminalitet.

Der er også meget, der tyder på, at langt de fleste knivdrab bliver begået i hjemmet med lovlige knive, og at offer og gerningsmand kender hinanden. Alene i efteråret 2011 har der været eksempler på en række knivdrab begået under private former. For eksempel kunne man den 25. oktober læse om et knivdrab i en privat forening i København¹⁹, den 26. oktober blev en ung mand knivdræbt på Djursland²⁰, og den 1. november blev der begået et knivdrab i et privat hjem i Odense²¹.

¹⁷ L 97 Forslag til lov om ændring af våbenloven (Forbud mod at bære kniv m.v. samt skærpelse af straffen for ulovlig besiddelse af kniv m.v.). Fremsat den 26. november 2003 af justitsminister Lene Espersen

¹⁸ Knivsager i Danmark: bag statistikken se nærmere note 25.

¹⁹ <http://www.dr.dk/P4/Kbh/Nyheder/Koebenhavn/2011/10/25/174319.htm>

²⁰ <http://www.dr.dk/P4/Aarhus/Nyheder/Norddjurs/2011/10/26/085711.htm>

²¹ <http://www.fyens.dk/article/1960709%3aOdense--Mand-tilstaar-knivdrab-paa-kammerat-i-Bolbro>

En undersøgelse fra 2008 foretaget af Retsmedicinsk Institut på Syddansk Universitet understøtter dette.

I to tredjedele af de 62 knivdrab, der blev begået på Fyn og i Sønderjylland i perioden 1971-2004, stak gerningsmanden sit offer med en lovlig køkkenkniv.²² I perioden 2005-2011 blev der i Syddanmark begået 19 knivdrab, hvoraf 16 blev begået i hjemmet, to på en sejlbåd og kun ét udendørs i det offentlige rum.²³ Som i perioden 1971-2004, har køkkenknive være de mest hyppigt anvendte knive ved knivdrab i perioden 2005-2011. Det er således relativt sjældent, at knivdrab bliver begået i det offentlige rum. I perioden 1983-2007 blev 11 knivdrab, ud af i alt 54, begået i det offentlige rum. Ifølge vicestatsobducent Peter Leth har raten af knivdrab været rimelig konstant i perioden 1983-2007, ligesom Leth anfører, at der er god grund til at tro, at billedet vil være det samme i resten af landet.²⁴

I det omfang statistikken for knivdrab i Syddanmark er repræsentativ for hele Danmark, er det lidet sandsynligt, at et forbud mod besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder har nogen større effekt på antallet af knivdrab (om end det kan forholde sig anderledes med knivvold), da langt størstedelen af knivdrab sker i private hjem, der ikke er omfattet af lovens § 4, stk. 1. Hvis lovgiver er af den opfattelse, at en stramning af våbenlovgivningen vil føre til færre drab, skal man altså også forbyde køkkenknive og andre knive i private hjem, hvilket ville være et meget vidtgående indgreb.

I forhold til knivvold er den seneste undersøgelse om dette emne fra november 2011 og foretaget af det Kriminalpræventive Råd, der har fået adgang til samtlige de voldssager indeholdende søgeord som "kniv", "stik", "flænge", "stikvåben" m.v. i perioden 1. januar 2007 - 18. marts 2008 i Københavns, Fyns, Nordjyllands og Østjyllands Politikredse.²⁵ Det skal bemærkes at undersøgelsen ikke sonder mellem hvilke typer knive der er anvendt (altså om de er omfattet af § 4, stk. 1, våbenbekendtgørelsen eller er lovlige knive), hvorfor undersøgelsens anvendelighed i forhold til spørgsmålet om rækkevidden af våbenlovens forbud er begrænset. Undersøgelsen viser at langt størstedelen af knivvolden foregår i weekenden (lørdag 28%, søndag 20% og fredag 16%) og aften timerne (48% af knivvolden foregår mellem 23.30 og 5.30). Ifølge denne undersøgelse forekommer 49% af knivvolden på offentlig gade eller vej mens 41% sker i private boliger. Andelen af knivvold der foregår i det offentlige rum er altså højere end andelen af knivdrab, om end en betragtelig del af knivvolden også foregår i privaten. Et af de mest markante karakteristika ved knivvold er at offer eller gerningsmand var påvirkede af alkohol og/eller stoffer i 81% af de sager som undersøgelsen har identificeret. Undersøgelsen påviser således en klar sammenhæng mellem alkohol og knivvold. Undersøgelsen viser også at unge mænd, personer under uddannelse og på overførselsindkomster, samt personer af udenlandsk oprindelse er overrepræsenterede i statistikken. I forhold til hvorfor en kniv blev anvendt konkluderer undersøgelsen:

"For de sager, hvor der findes oplysninger, var kniven til stede ved en tilfældighed i 66 % af sagerne - fx en køkken-kniv taget i affekt. I 16 % af sagerne var kniven medbragt for at blive brugt, og i 9 % var den medbragt til hhv. selvforsvar og af offeret....Ikke desto mindre er det interessant i

²² http://avisen.dk/koekkenkniven-slaar-flest-ihjel_5710.aspx

²³ Peter Mygind Leth, Knivdrab i Syddanmark gennem 25 år, Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 2008

²⁴ Id.

²⁵ Knivsager i Danmark <http://www.dkr.dk/sites/default/files/Knivsager.pdf>

fortællingen om, hvordan knivsager opstår, at i to tredjedele af alle sager er kniven grebet tilfældigt i affekt. Det fortæller historien om, at kniv i vid udstrækning i sagerne her er et tilfældigt våben - og måske kunne have været en kagerulle eller en stegepande.”²⁶

Hvor våbenlovens § 4, stk. 1 ikke har forhindret en række knivdrab i private hjem og den præventive effekt i forhold til knivvold i det offentlige rum er usikker, har dette forbud, som ovenfor beskrevet, resulteret i, at der flere gange er afsagt dom over personer, der har været i besiddelse af en kniv, uden at disse dog har udgjort en reel trussel. Så selvom disse personer med en eventuel lovregulering ville være sikret at ”slippe” med en bødestraf, så ændrer det ikke på, at en række ellers lovlydige borgere fortsat vil blive kriminaliseret, hvorimod man med lovændringen ikke kommer det egentlige problem til livs. Endvidere foreligger der - udover de ovennævnte undersøgelser fra Syddansk Universitet og redegørelsen fra Rigsadvokaten fra 2003 - tilsyneladende ingen tilgængelig statistik over, hvorvidt skærpelserne af våbenloven har medført færre knivdrab og knivvold, eller om udviklingen er gået i den modsatte retning.

At en lang række af de personer, der bliver dømt for overtrædelse af § 4, stk. 1 er almindelige lovlydige borgere understreges af, at 21 af de 53 sager, hvori der er blevet idømt fængselsstraf i perioden 2008-2009, var ustraffede.²⁷ En relativ høj bødestraf er en hård og mærkbar sanktion for en almindelig lovlydig borger. Bøde og kortere fængselsstraf udgør derimod næppe så hård en sanktion, at det hindrer hærdede kriminelle i at besidde kniv. Rigsadvokatens seneste opgørelse over sanktionspåstande i våbensager fra juni 2010 nævner således eksempler på personer, der er blevet dømt 4, 5 og endda 10 gange for overtrædelse af § 4, stk. 1.²⁸

3. Konklusion og anbefalinger

Udkastet til lovforslag om ændring af § 10, stk. 2 i våbenloven kan i vidt omfang betegnes som et kosmetisk indgreb, der ikke gør op med de mere grundlæggende problematiske aspekter af våbenloven, der vedrører rækkevidden af forbuddet i § 4, stk. 1. I stedet foreslås det blot at ændre straffen fra en bøde på DKK 3.000 til DKK 5.000. Hvilken præventiv virkning, det vil have at hæve bødestraffen, er svær at se.

Det virker især påfaldende at ændre straffen til bødestraf, eftersom retspraksis i et vist omfang allerede afspejler denne tendens efter Højesterets domme af 15. december 2009, der er gennemgået ovenfor. Våbenlovens omfattende forbud mod besiddelse af knive udgør i praksis en mistænkeliggørelse af den almindelige lovlydige dansker, som i langt de fleste tilfælde bruger knive som redskaber til fredelige og helt ufarlige formål snarere end som våben til vold. Loven er et klassisk eksempel på signallovgivning, der skal vise politisk handlekraft (overfor eks. vold i nattelivet), men som oftest medfører en lang række af uforudsete konsekvenser. Der er derfor gode argumenter for at indføre mere materielle ændringer af våbenloven.

²⁶ Dog fandt de fleste sager hvor kniven var til stede ved en tilfældighed sted i hjemmet.

²⁷ Se fodnote 10, afsnit 3.2

²⁸ Se [Sanktionspåstande i våbensager, juni 2010](#), s. 12

Som det fremgår af regeringens lovforslag er kerneområdet for forbuddet knivvold i nattelivet. Men som ovennævnte retspraksis tydeligt illustrerer, er der talrige eksempler på personer, der er straffet for at besidde knive i biler, midt på dagen og som følge af aktiviteter, der dels er fredelige, dels intet har med nattelivet at gøre. På den baggrund synes både den nuværende lovgivning og Regeringens lovforslag at indeholde et unødigt bredt forbud.

I det følgende vil der således blive foreslået tre alternative modeller til det nuværende forbud mod at bære og besidde knive i våbenlovens § 4, stk. 1.

Model 1:

Ideelt set burde retstilstanden føres tilbage til tiden før indførelsen af det generelle forbud mod at bære knive i § 4, stk. 1 således, at det igen bliver tilladt at bære hobby- og lommeknive, der kun sjældent bliver anvendt til vold. Lommeknive, hobbyknive, multiværktøjer m.v. vil således blive behandlet på samme måde som andre værktøjer, såsom skruetrækkere og hammere, der også kan misbruges til vold. Denne model kunne kombineres med muligheden for at frakende personer, der har begået personfarlig kriminalitet, retten til at bære kniv i en tidsbegrænset periode, som oprindeligt foreslået af arbejdsgruppen i 1987.

Model 2:

Loven ændres således, at det alene er forbudt at bære de i § 4, stk. 1 omfattede knive på barer, cafeer, restauranter, koncerter, fodboldstadions og lignende etableringer og ved begivenheder, hvor mange mennesker er samlet på et begrænset område, hvor der serveres alkohol, og hvor der erfaringsmæssigt er størst risiko for, at der forekommer knivvold.

Model 3:

Retstilstanden ændres tilbage til før 2004 således, at det alene bliver forbudt at "bære" og ikke tillige "besidde" knive.²⁹ En sådan ændring bør i praksis medføre, at det eksempelvis ikke er forbudt at have en kniv omfattet af § 4, stk. 1 liggende i sin bil, men alene når man bærer den på sin person.

Endvidere kunne man ændre loven således, at forbuddet mod at bære kniv på gader og stræder først indtræder efter kl. 21.00 frem til kl. 05.00 således, at forbuddet koncentrerer sig mod personer, der bærer knive i nattelivet i overensstemmelse med regeringens formål med loven. Det bør dog her fortsat være muligt at kunne demonstrere, at en kniv skal bruges til et anerkendelsesværdigt formål - selvom denne bæres indenfor den specifikke tidshorisont.

Dog bør det - uanset tidspunkt - forsat være forbudt at bære kniv på barer, cafeer, restauranter, koncerter, fodboldstadions og lignende etableringer og ved begivenheder, hvor mange mennesker samles på et begrænset område og der serveres alkohol. Det bør tillige klart have formodningen mod sig, at en person, der bærer kniv i en sådan situation, kan siges at have et anerkendelsesværdigt formål dermed.

²⁹ Et sådant beslutningsforslag blev fremsat af det Radikale Venstre i oktober 2009 se B 9 Forslag til folketingsbeslutning om ændring af våbenlovens regler om besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder m.v. af 8. oktober 2009

Sanktionen for overtrædelse af § 4, stk. 1 bør også i højere grad differentieres således, at der ved strafudmålingen i højere grad tages højde for de konkrete omstændigheder. Regeringens forslag om, at fængselsstraf alene er relevant i særlige tilfælde bør bibeholdes.